

ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่า : ศึกษาปัญหาทางการประมง (พ.ศ. 2531 - 2539)

ร้อยตำรวจเอก ประเทือง สุขเกษม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-583-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THAI - BURMESE CONFLICT : THE FISHERY PROBLEM (1988 - 1996)

Police Captain Pratheung Sukasem

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science in International Relations

Department of International Relations

Graduate School

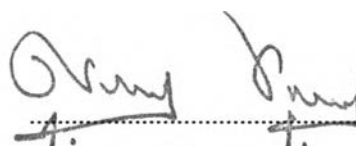
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

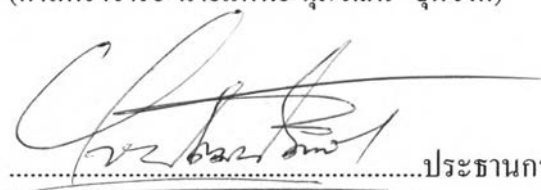
ISBN 974-638-583-6

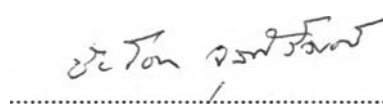
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่า : ศึกษาปัญหาทางการประมง
(พ.ศ. 2531 -2539)
โดย ร้อยตำรวจเอก ประเทือง สุขเกษม
ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์

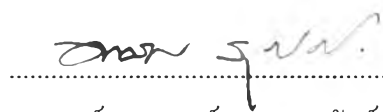
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.คามพ์ สุคนธรทรัพย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ประเทือง สุขเกษม, รดอ. : ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่า : ศึกษาปัญหาทางการประมง (พ.ศ. 2531-2539) (THAI BURMESE CONFLICT : THE FISHERY PROBLEM (1988-1996)) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์, 238 หน้า. ISBN 974-638-583-6.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่สร้างความขัดแย้งทางการประมงระหว่างไทยกับพม่าในช่วงปี พ.ศ. 2531-2539 ผลการศึกษาพบว่าความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าทางการประมงมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในของไทยและปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ประมงไทยแสวงหาสัตว์น้ำอย่างไร้ขอบเขต เพื่อสนองต่อความต้องการสัตว์น้ำในตลาดโลก จนถึงการนำไปสู่การขอสัมปทานและการลักลอบทำประมงในน่านน้ำของพม่าเมื่อทรัพยากรในน่านน้ำของไทยขาดแคลนลง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น เมื่อพม่าและเพื่อนบ้านอื่นๆ ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งทำให้น่านน้ำและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยถูกปิดล้อมจนยากแก่การที่จะออกไปทำการประมงในทะเลหลวง ในขณะที่เดียวกันหน่วยราชการของไทย ก็ไม่สามารถควบคุมเรือประมงและทำการประมงให้อยู่ในกฎเกณฑ์สากลได้ ทั้งนี้หน่วยงานของไทยก็มีปัญหาในตัวเองด้วย

ส่วนปัจจัยภายนอกคือ การที่พม่าให้ความสนใจต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในน่านน้ำของตนมากขึ้นด้วยการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ นอกจากนี้รัฐบาลทหารพม่าได้เริ่มเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2531 และจากการที่สามารถแก้ปัญหาการเมืองได้ระดับหนึ่ง จึงได้มีการชักนำให้ต่างชาติมาลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำประมง ดังนั้นจึงเป็นโอกาสสำคัญที่นักธุรกิจของไทยได้เข้าไปขอสัมปทานจากรัฐบาลทหารพม่า ซึ่งในการนี้ได้เปิดโอกาสให้ประมงไทยบางกลุ่มลักลอบทำประมงกันมากขึ้น จึงส่งผลให้พม่าแสวงหามาตรการต่างๆ เพื่อรักษาทรัพยากรของตน เช่น การออกระเบียบการทำประมงที่เคร่งครัด และการเสริมสร้างศักยภาพทางการป้องกันน่านน้ำของตนด้วยการใช้เรือที่สั่งซื้อจากประเทศจีนและอื่นๆ ตรวจสอบและได้ดอบเรือประมงของไทยอย่างรุนแรง สิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่ายิ่งขึ้น

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C730298 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : THAI-BURMESE RELATIONS / CONFLICT / FISHERY PROBLEM

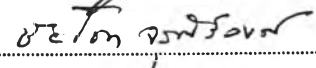
PRATHEUNG SUKASEM : THAI - BURMESE CONFLICT : THE FISHERY PROBLEM (1988 - 1996). THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. CHAYACHOKE CHULASIRIWONGS, Ph.D. 238 pp. ISBN 974-638-583-6.

The objective of this study is to find causes of the conflict as regards fishing between Thailand and Burma during 1988-1996. It is found that the conflict was caused by internal and external factors as follows.

Internal factors are the relentless drive of Thai fishermen for marine animals so that they could cater world market demand which eventually led them to acquire fishing concessions and to poach on Burmese waters when Thai marine resources had depleted. The conflict became more intensified when Burma and other Thai neighboring countries announced their exclusive economic zones by which enclosed Thai territorial waters and her exclusive economic zone. Thus it was difficult for the Thai fishermen to travel to high seas. At the same time, Thai government agencies were incapable of controlling Thai fishing boats and limiting fishermen's practices within the international agreements. However, government agencies themselves also had their own problems.

As for external factors, it is found that Burmese authorities were increasingly interested in preserving their marine resources by announcing their exclusive economic zone. Furthermore, the Burmese military government had opened Burma in 1988 and, as she was able to solve her domestic political problem to a certain extent, began to invite foreign investors to come in, especially in the field of fishing. Therefore, great opportunities were given to Thai businessmen to acquire concessions from the Burmese military government. At the same time, opportunities were also opened to more illegal practices. As a result, Burma had to find various measures in preserving her resources, such as imposing strict fishing regulations, and increasing her naval potential in defending her territorial waters by buying naval patrol boats from China and other countries, and by harshly retaliating Thai fishing boats. All these had led to more Thai-Burmese conflicts.

ภาควิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
 สาขาวิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
 ปีการศึกษา..... 25 40

ลายมือชื่อนิติ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำให้กำลังใจ และข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัย ตลอดจนสละเวลาให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้เขียนอย่างยิ่ง รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.คามพ์ สุคนธ์ทรัพย์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ความคิดเห็นอย่างดี ตลอดจนคณาจารย์ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งท่านได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผู้เขียนใคร่ขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณอย่างสูง

และขอขอบคุณ คุณประสิทธิ์ คงพรปรารถนา ข้าราชการในฝ่ายการประมงระหว่างประเทศ กรมประมง ที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ ให้ความช่วยเหลือ และอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล และรวมถึงบุคคลอื่นที่กรุณาให้สัมภาษณ์และข้อคิดเห็น ดังปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จากความอนุเคราะห์ของทั้งท่านอาจารย์ที่ปรึกษา คณาจารย์และบุคคลต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ได้ช่วยให้การศึกษาประสบความสำเร็จสมความมุ่งหมายในที่สุด

ร้อยตำรวจเอก ประเทือง สุขเกษม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฏ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพปัญหา.....	1
แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	18
สมมติฐานในการศึกษา.....	25
วัตถุประสงค์.....	26
วิธีที่ใช้ในการศึกษา.....	26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	26
ขอบเขตการนำเสนอ.....	27
2 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่า.....	28
1. ความเป็นมาและภูมิหลังทางการเมืองของพม่า.....	30
1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์.....	30
1.2 สถานการณ์ด้านการเมืองในพม่า.....	31
1.3 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ.....	36
1.2 สถานการณ์ด้านการต่างประเทศ.....	40

	หน้า
2. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า.....	40
2.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมือง.....	40
2.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ.....	44
3. ปัญหาเส้นพรมแดนทางทะเลระหว่างไทยกับพม.....	49
3.1 พรมแดนระหว่างไทยกับพม่า.....	49
3.2 การกำหนดเขตแดนไทยกับพม่า.....	50
3.3 ปัญหาการกำหนดอาณาเขตทางทะเลระหว่างไทยกับพม่า.....	52
3 ความขัดแย้งในการทำประมงระหว่างไทยกับพม่าอันเกิดจากปัจจัยภายใน.....	61
1. ความต้องการสัตว์น้ำในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง.....	61
2. วิธีทำการประมงของไทย.....	65
3. สภาพความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าด้านการประมง.....	69
4. ปัจจัยภายในที่ทำให้เกิดความขัดแย้งด้านการประมงระหว่าง ไทยกับพม่า.....	73
4.1 ชาวประมงหรือผู้ประกอบการ.....	73
4.2 สภาพปัญหาของชาวประมง.....	79
4.3 หน่วยงานของไทยขาดประสิทธิภาพในการควบคุมดูแล การทำประมง.....	81
4.4 แนวทางแก้ไข.....	100
4 ความขัดแย้งในด้านการประมงระหว่างไทยกับพม่าอันเกิดจากปัจจัย ภายนอก.....	101
1. สภาพการเมืองภายในของพม่า.....	101
2. สภาพทางเศรษฐกิจของพม่า.....	110
3. เขตน่านน้ำของพม่า.....	117
4. มาตรการปกป้องทรัพยากรทางทะเลของพม่า.....	126

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
1. สรุป.....	134
2. ข้อเสนอแนะ.....	143
รายการอ้างอิง.....	145
ภาคผนวก.....	153
ก. พระราชบัญญัติว่าด้วยการประมงในเขตประมงไทย พ.ศ. 2482.....	154
ข. คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ.....	158
ค. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่องกำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมือ อวนลากและอวนรุนที่ใช้กับเรือยนต์ทำการประมง.....	160
ง. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่องกำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมือ ทำการประมงบางชนิดทำการประมงในฤดูปลาที่มีไข่และวางไข่ เลี้ยงลูก ในท้องที่บางแห่งภายในระยะเวลาที่กำหนด พ.ศ. 2527.....	161
จ. ผลผลิตสัตว์น้ำทั่วโลก.....	163
ฉ. พัฒนาการประมงทะเลของไทย.....	165
ช. วงจรของการประกอบกิจการประมงทะเล.....	166
ซ. รูปแบบและลักษณะของการประกอบกิจการ.....	167
ญ. สภาพการจ้างงานในกิจการประมงทะเล (กรณีจ้างคนต่างด้าว).....	168
ฎ. ขั้นตอนการทำงานของคนต่างด้าวเพื่อทำหน้าที่เป็นลูกเรือ ประมงในเรือไทย (ตามขั้นตอนของกฎหมายปัจจุบัน).....	169
ฏ. วิธีการแก้ไขปัญหาการประมงทะเลในน่านน้ำไทย.....	170
ฐ. เรือประมงอวนลากอวนล้อมขนาดเล็ก และขนาดกลางยาว 15-30 เมตร ระวางประมาณ 25-80 ตัน และลักษณะของเรือประมงขนาดต่างๆ.....	171
ฑ. ประเภทและชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการประมง.....	174
ฒ. วงจรธุรกิจอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง.....	181
ณ. ผลกระทบจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน.....	185
ด. ปัญหาและอุปสรรคของการประมงทะเลนอกน่านน้ำไทย.....	186
ต. วิธีการแก้ไขปัญหาการประมงทะเลนอกน่านน้ำไทย.....	187

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ถ. วิธีการประกอบธุรกิจการประมง 3 วิธี.....	188
ท. Myanmar Marine Fisheries Law, 1990 (กฎหมายประมงพม่า ปี พ.ศ. 2533).....	189
ธ. Agreement Regarding Fishing by Vessels of Supachoke Fishery Co.Ltd. of Thailand in Burmese Fisheries Waters, March 29, 1989 (หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการทำประมงโดยเรือของบริษัทศุภโชคประมง จำกัดแห่งประเทศไทยในน่านน้ำประมงพม่า ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2532).....	211
ณ. Joint Venture Fishing Vessel Licence for Charoenratana 19, from October 25, 1994 - October 24, 1995) (ใบทะเบียนเรือการทำประมงร่วมไทยกับพม่าของเรือเจริญวัฒนา 19 ระหว่างวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2537 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2538).....	219
บ. Joint Venture Fishing Vessel Licence for Charoenrat 22, from 25 October 1994 - October 24 1995 (ใบทะเบียนเรือการทำประมงร่วมไทย กับพม่าของเรือเจริญรัตน์ 22 ระหว่างวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2537 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2538).....	220
ป. Granting of Fishing Rights for Trawhing ; for Pures Scining ; and for Long Lining, April 13, 1990 (หนังสือสัมปทาน การทำประมง โดยจำแนกเครื่องมือ ลงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2533)	221
ผ. Transferring of Thai Fishing Vessels to a Burmese Citizen (หนังสือสัญญาการทำประมงที่รัฐบาลพม่า ให้แก่เรือประมงไทยที่โอน ให้แก่ชาวพม่าเป็นเจ้าของเรือและเจ้าของกิจการ).....	232
ฝ. Democratic Labour Front-Burma (หนังสือเรียกค่าคุ้มครองของแนวร่วม และแรงงานประชาธิปไตยแห่งชาติ).....	236
ประวัติผู้เขียน.....	238

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การลงทุนจากต่างประเทศในพม่าปี 2531-พฤษภาคม 2540	43
2.2 แสดงการค้าระหว่างประเทศไทยกับพม่า	45
2.3 แสดงสินค้าออกสำคัญ 10 รายการแรกของไทยกับพม่า.....	46
2.4 สินค้าเข้าสำคัญ 10 รายการแรกของไทยกับพม่า	47
2.5 โครงการลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตสิ้นสุดเดือน พฤศจิกายน 2539.....	48
3.1 ผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำทะเลของประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2505-2533	62
3.2 การบริโภคสัตว์น้ำ ปี พ.ศ. 2513-2533	63
3.3 จำนวนผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเค็ม จำแนกตามประเภทกิจการ ปี พ.ศ. 2527-2537.....	64
3.4 แสดงการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน.....	70
3.5 แสดงสถิติเรือและลูกเรือประมงไทยถูกต่างประเทศจับกุมระหว่างปี พ.ศ. 2524-2540.....	72
3.6 แสดงจำนวนครีวเรือนที่ทำประมงทะเลเป็นรายเขตประมง.....	75
3.7 แสดงประเภทของเครื่องมือ.....	80
3.8 จำนวนเรือประมงจำแนกตามปี.....	83
3.9 จำนวนเรือที่จดทะเบียนเครื่องมือทำการประมงจำแนกตามชนิดของ เครื่องมือทำการประมง ปี พ.ศ. 2531-2537.....	87
3.10 จำนวนเรือประมงตามคำสั่ง กรมเจ้าท่า ที่ 476/2539 เดือนพฤษภาคม 2539 ถึง มิถุนายน 2539.....	94
4.1 โครงการลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตสิ้นสุดเดือนพฤศจิกายน 2539 (1996).....	115
4.2 การประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเลของประเทศ เพื่อนบ้าน.....	119

สารบัญแผนที่

แผนที่ที่		หน้า
1	เขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยและของประเทศเพื่อนบ้านใน ทะเลอันดามัน.....	4
2	เส้นเขตแดนที่ขัดแย้งกันระหว่างไทยกับพม่า.....	53
3	การแบ่งเขตสัมปทานประมงในพม่า.....	129

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบของการร่วมมือในการทำการประมงระหว่างไทย กับพม่า.....	109